

מטעמי תורת חיים

פרשת ויצא – גלגול נשמות ישראל בצאן לבן

יעקב אבינו עבד במשך ארבעה עשרה שנה בצאן לבן בעבור שתי בנות לבן, רחל ולאה. בתקופה זו עבד יעקב בנאמנות רבה כפי שהעיד על עצמו "וְאֶתְנָה יָדַעְתָּן כִּי בְּכָל כַּחַי עֲבַדְתִּי אֶת אֲבִיקָן" (בראשית לא, ו) (מדרש תנחומא' פרשת בלק אות יב). **יעקב אבינו ביקש לקבל בשכר עבודתו צאן מציאנו של לבן הארמי, כפי שאמר ללבן "כִּי מַעֲט אֲשֶׁר הָיָה לָךְ לִפְנֵי וַיִּפְרָץ לָרֶב וַיִּבְרָךְ יְהוָה אֶתְךָ לְרָגְלִי וְעַתָּה מֵתִי אֶעֱשֶׂה גַם אֲנֹכִי לְבִיתִי: וַיֹּאמֶר מֶה אֶתָּן לָךְ וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לֹא תֶתֶן לִי מְאוֹמָה אִם תַּעֲשֶׂה לִּי הַדָּבָר הַזֶּה אֲשׁוּבָה אֲרָעָה צֹאנֶךָ אֲשָׁמֶר: אֶעֱבֹר בְּכָל צֹאנֶךָ הַיּוֹם הַסֵּר מִשָּׁם כָּל שֶׁהָיָה נֶקֶד וְטָלוּא וְכָל שֶׁהָיָה חֹם בְּכֶשֶׁבִים וְטָלוּא וְנֶקֶד בְּעֵזִים וְהָיָה שְׁכָרִי: וְעַתָּה בִּי צִדְקָתִי בְּיוֹם מָחָר כִּי תְּבֹא עַל שְׁכָרִי לִפְנֵיךָ כָּל אֲשֶׁר אֵינְנוּ נֶקֶד וְטָלוּא בְּעֵזִים וְחוֹם בְּכֶשֶׁבִים גָּנוּב הוּא אֶתִּי" (בראשית ל, ל-לג).**

יעקב אבינו עבד שש שנים עבור הצאן שקיבל מלבן הארמי בנוסף על ארבע עשרה השנים הראשונות, ופעל בדרכים מיוחדות (רבינו בחיי' בראשית לו, לד) **וסודות גדולים ונפלאים** (מדרש לפירושים' לר' אליעזר פישל מסטריזוב דרוש הטי"ז כלבא בישא דף פ ע"א ד"ה ובכן נא"ה וישלח), **על מנת להגדיל את הצאן שיפול בחלקו, כפי שנאמר "וַיִּקַּח לוֹ יַעֲקֹב מִשָּׁל לִבְנָה לֹחַ וְלוֹוֹ וְעֶרְמוֹן וַיַּפְצֵל בָּהֶן פָּצְלוֹת לְבָנוֹת מַחֲשֶׁף הַלָּבָן אֲשֶׁר עַל הַמִּקְלֹת: וַיִּצָּג אֶת הַמִּקְלֹת אֲשֶׁר פָּצַל בְּרִהְטִים בְּשִׁקְתוֹת הַמֵּיִם אֲשֶׁר תִּבְאֵן הַצֹּאן לְשִׁתוֹת לִנְחֻמָּהּ בְּבֹאֵן לְשִׁתוֹת: וַיִּחַמּוּ הַצֹּאן אֶל הַמִּקְלֹת וַתִּלְדֵּן הַצֹּאן עֲקָדִים נֶקֶדִים וְטָלָאִים" (בראשית ל, לו-לט).**

ויש להבין, מדוע יעקב אבינו התאמץ כל כך להגדיל את צאנו מתוך צאן לבן? ומדוע היה מוכן לעבוד שש שנים בעבור הצאן?

בצאן של לבן הארמי היו טמונות הנשמות הקדושות של עם ישראל

בעקבות חטא אדם הראשון וחטאיהם של שאר הדורות, נפלו כמה 'נצוצי קדושה' (נזר הקדוש' לר' יחיאל מיכל בן מגלוגא על 'בראשית רבה' עג, ח ד"ה חוטר, 'נזר הקדוש' על 'בראשית רבה' עג, ו ד"ה מעט שבעים נפש, 'מדרש לפירושים' לר' אליעזר פישל מסטריזוב דרוש הטי"ז כלבא בישא דף פ ע"א ד"ה ובכן נא"ה וישלח), שהם ששים רבוא (נזר הקדוש' על 'בראשית רבה' עג, יב ד"ה שאינה נכנסת עמו, עפ"י 'אמרי נועם' לר' מאיר מדזיקוב פרשת ויגש ד"ה ואם ידעת ויש בם אנשי חיל) **נשמות ישראל (מדרש קדמוני' להחיד"א מערכת י אות לג, 'דבש לפי' להחיד"א מערכת צ' אות טו בשם הרב 'נזר הקדוש' פרשת ויצא, עפ"י 'אמרי נועם' פרשת ויגש ד"ה ואם ידעת ויש בם אנשי חיל), **ממדרגת אדם למדרגת צאן** (נתקפו של נס' לר' חביב חיים דוד סתהון חלק שני דף ו ע"ב ד"ה אשר על פי היסוד, 'נזר הקדוש' על בראשית רבה עג, ו ד"ה מעט שבעים נפש), **אל תחת רשותו של לבן הארמי, אשר היה שורש 'החיצונים' (נזר הקדוש' על בראשית רבה עג, ו ד"ה מעט שבעים נפש), והן היו מסורות בידו (עברי נחל' פרשת נצבים דרוש ד"ה וזה סוד האבות) ומוסטרות בתוך הצאן שלו (מגיד מישרים' למלאך המגיד של ר' יוסף קארו סוף פרשת תולדות).****

זה היה עיקר סיבת הליכת יעקב לביתו של לבן, על מנת להוציא את ששים רבוא נשמות ישראל (אמרי נועם' לר' מאיר מדזיקוב פרשת ויצא ד"ה ויצא יעקב וכו') **שהיו בלועות בתוך צאנו (נזר החכמה' לר' אורי פייבל תלמיד הבעש"ט הנקרא המגיד מדובנאק פרשת נח טו ע"ב ד"ה ויחנה ברי"ה נידון, 'אמרי נועם' פרשת ויצא ד"ה ויצא יעקב וכו'). וכך יעקב שנכנסה בו נשמת אדם הראשון כדי לתקן (נזר הקדוש' לר' יחיאל מיכל בן מגלוגא על בראשית רבה עג, ו ד"ה מעט שבעים נפש, 'נזר הקדוש' על בראשית רבה עג, יב ד"ה שאינה נכנסת עמו, 'מדרש לפירושים' דרוש הטי"ז כלבא בישא דף פ ע"א ד"ה ובכן נא"ה וישלח), היה רועה את צאנו של לבן הארמי הרשע (עברי נחל' לר' דוד שלמה אייבשיץ פרשת נצבים דרוש ד"ה וזה סוד האבות) **שהיה ראש לכל הקוסמים ובהנהגת 'החיצונים' (נזר הקדוש' לר' יחיאל מיכל מגלוגא על בראשית רבה עג, ח ד"ה חוטר), וכל זה בכדי להוציא משם את אותם חלקי הקדושה (מגיד מישרים' למלאך המגיד של ר' יוסף קארו סוף פרשת תולדות). לכן כאשר צאן לבן בא לראשונה בפני יעקב אבינו, הוא "רָאָה" שהיו שם נשמות קדושות (קונטרס 'עט רצון' להחיד"א פרשת ויצא אות ב) **ונכמרו רחמיו עליהן להשקותן, כמו שנאמר "וַיְהִי פֶּאֶשֶׁר רָאָה יַעֲקֹב אֶת רַחֵל בַּת לָבָן אֶחָי אִמּוֹ וְאֶת צֹאן לָבָן אֶחָי אִמּוֹ וַיִּגַּשׁ יַעֲקֹב וַיִּגַּל אֶת הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבָּאֵר וַיִּשְׁק אֶת צֹאן לָבָן אֶחָי אִמּוֹ" (בראשית כט, ז) (ירשפי אש' לר' אברהם שפירא אבי"ד בגילב על התהלים מזמור עח) (להרחבה על תיקון אדם הראשון על ידי יעקב אבינו ראה אחד ממאמריו לפרשת מקץ – גלגול אדם הראשון ביעקב אבינו).******

כאשר החל יעקב אבינו לעבוד אצל לבן הרשע, היה ללבן רק מעט צאן (בראשית רבה' עג, ח), כי האריות אכלו בכל יום מציאנו. ובזכות יעקב זה נפסק (בראשית רבה' עג, יא). וכן לפני שהגיע יעקב אל לבן היתה מגיפה בצאנו והתכלה כמעט כל הצאן (יילקוט שמעוני' לר' שמעון הדרשן פרשת ויצא רמז קל). וזה מה שאמר יעקב על צאן לבן "כִּי מַעֲט אֲשֶׁר הָיָה לָךְ לִפְנֵי וַיִּפְרָץ לָרֶב וַיִּבְרָךְ יְהוָה אֶתְךָ לְרָגְלִי" (בראשית ל, ט), "מַעֲט אֲשֶׁר הָיָה לָךְ לִפְנֵי" – הכוונה לשבעים צאן (בראשית רבה' עג, ח) בלבד, שהיו ללבן הארמי בבוא יעקב אליו (צמח דוד' לר' יוסף דוד מחבר שו"ת בית דוד פרשת וישלח דף צב ע"א ד"ה ויהי לי שור) והם היו כנגד שבעים נפש שירדו למצרים שנאמר "וַיַּעֲנִיתָ וְאָמַרְתָּ לִּפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲרָמִי אֲבִי וַיֵּרֶד מִצְרָיִם וַיִּגֹּר שָׁם בְּמִתִּי מַעֲט וַיְהִי שָׁם לְגוֹי גָּדוֹל עֲצוּם וָרֶב" (דברים כו, ח) "בְּמִתִּי מַעֲט" – הם שבעים נפש שירדו למצרים (בראשית רבה' עג, ח) **שעולים בקנה אחד עם שבעים הצאן של לבן (נזר הקדוש' לר' יחיאל מיכל מגלוגא על בראשית רבה עג, ו ד"ה מעט), כי נפשותיהם של אלו היו בתחילה בתוך צאן לבן, ויצאו בבניו של יעקב (נזר החכמה' לר' אורי פייבל תלמיד הבעש"ט פרשת ויצא דף נד ע"א ד"ה ויקח לו יעקב).**

הכרך הראשון בסדרת ספרי "מטעמי תורת חיים" של מחבר העלון, יצאה במהדורה חדשה. הספר הנפלא עם אותיות מאירות עיניים ומפתח ערכים מפורט מאוד, מכיל כחמישים מאמרים כמו בעלונים, בנושאים מרתקים על כל חמשה חומשי תורה.

ספרי המחבר קיבלו את הסכמתם של הרבנים הגאונים חברי הבד"ץ של העדה החרדית שליט"א, הרה"ג ר' יצחק מאיר מארגנשטערן שליט"א, הרה"ג ר' דב קוק שליט"א, הרה"ג ר' גמליאל רבינוביץ שליט"א, הרה"ג ר' בניחו שמואלי שליט"א

ניתן לברר פרטים נוספים על הספר ורכישתו בטלפון 052-718-3300

ניתן להשיג ב: תל אביב, חולון, אשדוד, פתח תקוה, צפת, בני ברק, ביתר עלית, נתניה. בירושלים שכונות: בית וגן, גבעת מרדכי, הר נוף, הר חומה, נווה יעקב, קרית משה, ובגאולה בחנות "ספרי מאה שערים". ניתן להשיג גם בעוד ערים וכן באמצעות שליחות עד הבית.

(הכרך השני של סדרת ספרי "מטעמי תורת חיים" טרם נדפס, ואי"ה ובלי נדר תבוא לגביו הודעה נפרדת בעוד כמה שבועות)

יעקב אבינו ביקש להרבות את צאנו כדי למשוך את נשמות ישראל

יעקב אבינו היה מעוניין להרבות את צאנו בשביל להוציא את כל (מגלה עמוקות' פרשת ויחי ד"ה ויהי בירושלמי) **'נצוצי הקודש' הכלולים בצאן לבן** (נזר הקודש' על בראשית רבה עג, ח ד"ה חוטר), **שהם היו נשמות ישראל** (נזר הקודש' על בראשית רבה עג, ח ד"ה חוטר, 'מגלה עמוקות' פרשת ויחי ד"ה ויהי בירושלמי) **הנמצאות בשביל. וזו היתה כוונתו** (מגלה עמוקות' פרשת ויחי ד"ה ויהי בירושלמי), **ומגמתו וחפצו** (נזר הקודש' על בראשית רבה עג, ח ד"ה חוטר) **בכל אותן השנים, לברור את הניצוצות האלו מתוך החושך** (מגלה עמוקות' פרשת ויחי ד"ה ויהי בירושלמי) **ולמשוך אותם אליו אל תחת רשות הקדושה** (נזר הקודש' לר' יחיאל מיכל מלוגא על בראשית רבה עג, ח ד"ה חוטר). **וכך יעקב שמר משך עשרים שנה על צאן לבן** (נפ"י 'מאורי אור' לר' מאיר ביקיאל פרשת וישלח דף כז ע"א ד"ה ונלע"ז עם הקדמת הרב), **והתאמץ במרעה צאנו** (נזר הקודש' על בראשית רבה עג, ח ד"ה בביריית דלבן) **על מנת להוציא את נשמות ישראל משם** (ידבש לפי' להחיד"א מערכת ל אות יד), **וכפי שגם רמזה לו רבקה אמו על עם ישראל הנקראים "צאן", כאשר אמרה "לך נא אל הצאן וקח לך מן המושם"** (בראשית כז, ט) (נזר הקודש' על בראשית רבה סה, י ד"ה אם מצאת). **וכל מעשיו של יעקב היו ברשות ה' יתברך** (ידבש לפי' להחיד"א מערכת ל אות יד).

יעקב אבינו התחכם וייחס את הצאן בתחבולות שונות באמצעות הצגת המקלות לעיני הצאן (נזר הקודש' על בראשית רבה עג, ו ד"ה מעט שבעים נפש, 'עריב נחל' לר' דוד שלמה אייבשיץ פרשת נצבים דרוש ב ד"ה יזה סוד האבות), כאשר היה בהם שלושה גוונים **"מקל לבנה לח ולזו וערמון"** (בראשית ל, לו) **שהם כנגד שלושת המדרגות של הנפשות בישראל, "מקל לבנה לח" שהוא לבן לגמרי – כנגד החסד, "לזו" שהוא אדום – כנגד הגבורה והדין, "ערמון" שהוא גוון ממוצע – כנגד הרחמים. ויעקב פיצל פצלות לבנות ב"לזו" וב"ערמון" להטות נפשות אלו קצת כלפי החסד ולהמתין** (נזר הקודש' על בראשית רבה עג, ח ד"ה חוטר). **ועל ידי המקלות עשה פועל דמיוני לפעולה הרוחנית של הפרדת נשמות ישראל הקדושות מתוך צאן לבן** (מאמר אם כל ח"י להרמ"ע מפאנו סימן ט), **והפריד את הצאן שהיו בו (ולב אריה) לר' יהודה אריה לייב בן האשקי פרשת שמות אות ט ד"ה והנה כאשר) נפשות קדושות** (נזר הקודש' על מדרש 'בראשית רבה' עג, ח ד"ה בביריית דלבן, 'מטה אהרן' על התורה לר' אהרן דרשן פרשת ויחי דף לו ע"ב טור ב ד"ה המדרש הזה) **הראויות לצאת מתחת יד לבן, כדי שילכו עמו** (בראשית ל, מ) (ולב אריה' לר' יהודה אריה לייב בן האשקי פרשת שמות אות ט ד"ה והנה כאשר). **ורמזו לכך בתיבה "מקל" (בראשית ל, לו) שבפסוק לעיל, כי היא עולה מסופי התיבות 'אברהם יצחק ישראל', היות שהאבות היו שורשי הנשמות הקדושות שהוא הוציא** (יתקפו של נס' לר' חביב חיים דוד סתהון חלק שני דף ח ע"ב ד"ה ובעת בא יעקב).

הצאן שהיו בו נפשות פגומות שמצד 'החיצונים', הניח יעקב ביד לבן (נזר הקודש' על בראשית רבה עג, ח ד"ה בביריית דלבן) **כפי שנאמר "והקשבים הפריד יעקב ויתן פני הצאן אל עקד וקל חום צאן לבן וישת לו עדרים לבדו ולא שתם על צאן לבן"** (בראשית ל, מ) (ולב אריה' לר' יהודה אריה לייב בן האשקי פרשת שמות אות ט ד"ה והנה כאשר), **וכך הוא הבדיל בין 'הקודש' ל'חול'** (נזר הקודש' על בראשית רבה עג, ח ד"ה בביריית דלבן). **וכל מה שעשה יעקב אבינו הצדיק להרבות צאנו לא היה עבור חמדת הממון חס ושלוש, אלא כל מגמתו וחפצו היה למשוך את הצאן אל תחת רשותו, שהיא רשות הקדושה, ואחר כך שיעלו למדרגת אדם. לפי שהם היו שלומי אמוני בית ישראל הנקראים בשם 'אדם' (ראה גמ' בבא מציעא דף קיד ע"ב) על שהם משורש אדם הראשון** (נזר הקודש' על בראשית רבה עג, ו ד"ה מעט שבעים נפש) **שהוא יעקב אבינו בעצמו. ובזה צדקו דרכיו של יעקב עם לבן, והוא לא עשק אותו חלילה במרמה בעת הצגת המקלות, אלא רק בא להציל את שלו ולתקן את 'נצוצי הקודש' שהיו תלויים בו בעת גלגולו באדם הראשון** (נזר הקודש' לר' יחיאל מיכל מלוגא על בראשית רבה עג, ח ד"ה חוטר).

בצאן היו נשמות בני אדם, והיה בהם דעת להכיר שתיקונם הוא על ידי יעקב. לכן נאמר ליעקב "ויאמר שא נא עיניך וראה כל העתידים העלים על הצאן עקדים ונקדים וברדים" (בראשית יב, יא), **"העלים על הצאן" – שהיו עולים מאליהם (יצחק דוד' למחבר שו"ת בית דוד פרשת וישלח דף צב ע"א ד"ה ויהי לי שור). וכיון שעוד כמה נפשות עדיין היו שקועות בתוך צאנו של לבן, לכן מלאכי השרת בעצמם** (נזר הקודש' לר' יחיאל מיכל על בראשית רבה עג, ח ד"ה חוטר) **היו מסייעים לו (ולב אריה' פרשת שמות אות ט ד"ה 'והנה כאשר' מהילקוט' בשם ר' הונא דבית חורין) ומעבירים אותם מצאן לבן אל צאנו** (ראה 'בראשית רבה' עג, י, ו) **וכפי שאמר יעקב "ויצל אלקים את מקנה אביכם ויתן לי" (בראשית לא, ט) כלומר שהצילו המלאכים את המגולגלים מתחת יד לבן (ולב אריה' פרשת שמות אות ט ד"ה 'והנה כאשר' מהילקוט שמעוני' בשם ר' הונא דבית חורין). ויש אומרים שהצאן הובא אל יעקב באמצעות 'ענני כבוד' (ראה 'בראשית רבה' עג, י, ו) בדומה למה שעתידיים ענני הכבוד לשאת את עם ישראל בעת לכתם במדבר** (נזר הקודש' על בראשית רבה עג, ח ד"ה חוטר).

בתוך צאן לבן היה בירור נשמות ישראל (יתקפו של נס' לר' חביב חיים דוד סתהון חלק שני דף ח ע"א ד"ה והנה יען), **ויעקב הבין שצריך לברר את 'הנשמות הקדושות' מבית לבן, כשם שרבקה אמו התבררה משם** (קונטרס 'עט רצון' על התורה להחיד"א פרשת ויצא אות ב), **ואז לתקן את כולם** (נזר החכמה' לר' אורי פייבל תלמיד הבעש"ט פרשת ויצא דף נג ע"ב ד"ה ויקח לו יעקב). **לכן כאשר יעקב שוחח עם שתי נשותיו רחל ולאה, הוא פנה אליהן בלשון זכר שנאמר "ויצל אלקים את מקנה אביכם ויתן לי" (בראשית לא, ט), לפי שכל מקום שבו בת יורשת קורא לה הכתוב בלשון זכר, וכאן הן צריכות לרשת את נשמות עם ישראל. וכן מצינו אצל בנות צלופחד שירשו נחלה ונאמר להן בלשון זכר "ויאמר יהוה אל משה לאמר: בן בנות צלפחד דברת נתן ונתן לתן להם אחרת נחלה בתוך אחי אביהם והעברת את נחלת אביהן להן" (במדבר כז, ו-ז), שכאשר הבנות יורשות הרי הן עומדות במקום הזכרים ונקראות בלשון זכר (וכלי יקר' במדבר כז, ו). וכך יעקב היה רועה את אותן נשמות להביאן אל הקדושה שבטי י"ה עדות לישראל, על ידי שהפרידם ליעקודים' נקודים' ו'ברודים' (יתקפו של נס' לר' חביב חיים דוד סתהון חלק שני דף ו ע"ב ד"ה אשר על פי היסוד. וראה 'יתקפו של נס' לר' חביב חיים דוד סתהון חלק שני דף ח ע"ב טור א ד"ה 'ובעת בא יעקב' שלבד מהטעם על פי כתבי האר"י ז"ל לודעי ח"ן הרי שהמראות של 'עקודים' 'נקודים' ו'ברודים' בצאן היו כנגד שלושה מיני הרהורים שהיו לאדם הראשון - לפני שחטא במעשה עם חוה, בחטא עצמו ואחריו ועיי"ש כי אכמ"ל).**

לבן הארמי ניסה למנוע מיעקב אבינו לקחת את נשמות ישראל שבצאנו

לבן הארמי הציע ליעקב אבינו שכר על עבודתו שנאמר **"ויאמר נקבה שְׁכָרְךָ עלי וְאֶתְנָה"** (בראשית ל, כח). **אך יעקב אבינו ענה שכל העבודה שלו היא עבור המקנה להוציא אותו מתחת ידו שנאמר "ויאמר אליו אֶתְנָה יְדַעְתָּ אֶת אֲשֶׁר עֲבַדְתִּיךָ וְאֶת אֲשֶׁר הָיָה מְקֻנָּה אֵתִי: כִּי מְעַט אֲשֶׁר הָיָה לְךָ לִפְנֵי וַיִּפְרָץ לָרֶב וַיִּבְרָךְ יְהוָה אֶתְךָ לְרַגְלִי וְעַתָּה מִתִּי אֶעֱשֶׂה גַם אֲנִי לְבִיתִי: וַיֹּאמֶר מָה אֶתָּן לְךָ וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לֹא תֵתֶן לִי מֵאוֹמָה אִם תַּעֲשֶׂה לִּי הַדָּבָר הַזֶּה אֲשׁוּבָה אֶרְעָה צֹאנְךָ אֲשָׁמֶר: אֶעֱבֹר בְּכָל צֹאנְךָ הַיּוֹם הַסֵּר מִשָּׁם כָּל שֶׁהָיָה נֶקֶד וְטָלוּא וְכָל שֶׁהָיָה חֹם בְּפִשְׁבִּים וְטָלוּא וְנֶקֶד בְּעֵצִים וְהָיָה שְׁכָרִי: וְעַתָּה בִּי צִדְקָתִי בְּיוֹם מָחָר כִּי תָבוֹא עַל שְׁכָרִי לִפְנֵיךָ כָּל אֲשֶׁר אֵינְנִי נֶקֶד וְטָלוּא בְּעֵצִים וְחוֹם בְּפִשְׁבִּים גָּנוּב הוּא אֵתִי: וַיֹּאמֶר לָבָן הֵן לֹא הָיָה כִּדְבָרְךָ" (בראשית ל, כח-לד). וזה גם מה שאמר יעקב ללבן כאשר הוא רדף אחריו "לולי אֶלְקִי אֲבִי אֶלְקִי אֲבָרְךָ וּפְחַד יִצְחָק הָיָה לִי כִּי עָתָה רִיקָם שְׁלֹחַתְנִי" (בראשית לא, מב), **"ריקם שְׁלֹחַתְנִי" – ריקם מהנשמות המגולגלות. ואין כוונתו למעות ונכסים, שהרי טוב העולם הזה לא היה נחשב בעיני יעקב (ולב אריה' לר' יהודה אריה לייב בן האשקי פרשת שמות אות ט ד"ה 'והנה כאשר').****

יעקב אבינו טרח שש שנים בכדי לאסוף את כל נשמות ישראל שהיו בצאן ולהחזיק בהם (יכסא רחמים' להחיד"א על מסכת סופרים פרק כא הלכה ט בפירוש ד"ה הא למדת), **עד שהצאן הגיע לסך של שש מאות אלף** (רבינו בחיי בראשית ל, ל ד"ה כי מעט), **והיה זה בדומה לישראל שירדו שבעים נפש למצרים ויצאו כשהם ששים רבוא** (יגור הקודש' על בראשית רבה עג, ו ד"ה מעט שבעים נפש, 'ערבי נחלי' פרשת נצבים דרוש ב ד"ה ולכן איתא במדרש) **נשמות הזכרים** (יערבי נחלי' פרשת נצבים דרוש ב ד"ה ולכן איתא במדרש). לכן כמו שנאמר על יעקב אבינו **"וַיִּפְרֹץ הָאִישׁ מֵאֵד מֵאֵד וַיְהִי לוֹ צֹאן רַבּוֹת"** (בראשית ל, מג) (בראשית רבה' עג, ח) כך גם נאמר על עם ישראל במצרים **"וַיִּרְבּוּ הָעָם וַיַּעֲצֻמוּ מֵאֵד"** (שמות א, כ) (נצמח דוד' למחבר שו"ת בית דוד ר' יוסף דוד פרשת וישלח דף צב ע"א ד"ה ויהי לי שור). ולזה רמזו בניו של לבן כשאמרו **"לָקַח יַעֲקֹב אֶת כָּל אֲשֶׁר לָאֲבִינוּ וּמֵאֲשֶׁר לָאֲבִינוּ עָשָׂה אֶת כָּל הַכֶּבֶד הַזֶּה"** (בראשית לא, א), שהתיבה **"מֵאֲשֶׁר"** היא ראשי תיבות **"שש מאות אלף רגלי, שהן נשמות ישראל שהתגלגלו אחר כך בבני אדם ועלו במצרים** (אמרי נועם' לר' מאיר מדו' יקוב פרשת ויגש ד"ה ואם ידעת ויש בם אנשי חיל).

יעקב אבינו הצליח להוציא את נשמות ישראל מצאן לבן (נפ"י 'תרגום יונתן' בראשית לא, ט, 'מגיד מישרים' סוף פרשת תולדות), **ולהעבירם תחתיו** (ימדבר קדמות' להחיד"א מערכת י' אות לג, 'דבש לפי' להחיד"א מערכת צ' אות טו) **על ידי הצגת המקלות אל מול הצאן** (ימדבר לפירושים' לר' אליעזר פישל מסטריוב דרוש הטי"ז כלבא בישא דף פ ע"א ד"ה ובכן נא"ה וישלח). ועל כך אמר יעקב אבינו לבנותיו של לבן **"וַיַּצֵּל אֱלֹקִים אֶת מִקְנֵה אֲבִיכֶם וַיִּתֶּן לִי"** (בראשית לא, טו), כאשר בפירוש **"וַיַּצֵּל"** יש משמעות של **"רוקן"**, כלומר שהוא רוקן את לבן. (נפ"י 'תרגום יונתן' המיוחס ליונתן בן עוזיאל בראשית לא, ט, 'מגיד מישרים' סוף פרשת תולדות). **וכך היה גם בגשמיות, שאחרי שיצא יעקב מבית לבן מתו כל עדרי צאנו הנותרים של לבן עד שנעשה עני, שנאמר "וַיִּשְׁכֶּם לָבֶן בַּבֶּקֶר וַיִּנָּשֶׁק לְבָנָיו וּלְבָנוֹתָיו וַיִּבְרָךְ אֶתְהֶם וַיֵּלֶךְ וַיֵּשֶׁב לָבֶן לְמִקְמוֹ"** (בראשית לב, א), **"וַיֵּשֶׁב לָבֶן לְמִקְמוֹ"** – שחזר להיות עני כפי שהיה מצבו לפני שבא יעקב לביתו (ראה 'בראשית רבה' עד, טז). ולבן ניסה לפתות את יעקב אבינו בעושר רב כדי להחזיר אותו ואת הצאן תחתיו. **ואם אכן היה חוזר בשביל הממון, היה נאבד העולם** (ימדבר קדמות' להחיד"א מערכת י' אות לג, 'דבש לפי' להחיד"א מערכת צ' אות טו).

נגיעת לבן בצאנו של יעקב אבינו גרמה לקלקול בנשמות ישראל

על ידי שאדם נוגע בחפץ הוא יכול להשפיע עליו רוחניות, לתקנו או לקלקלו. **כך זה עם הצדיקים אשר במישוש ידיהם יכולים להמשיך קדושה ורפואה**. לכן כאשר נעמן שר צבא מלך ארם בא אל אלישע הנביא על מנת שירפא אותו מצרעתו, כעס נעמן על אלישע הנביא שלא יצא לקראתו לגעת בו שנאמר **"וַיִּקְצָף נַעְמָן וַיֵּלֶךְ וַיֹּאמֶר הֲנִי אֶמְרָתִי אֵלַי יֵצֵא יְצוֹא וְעֵמֶד וְקֶרָא בְּשֵׁם יְהוָה אֱלֹקָיו וְהִנֵּי יָדוֹ אֶל הַמָּקוֹם וְאֶסֶף הַמַּצְרַע"** (מלכים ב' ה, יא), כלומר נעמן כעס כי לפי דעתו אלישע היה יכול לצאת אליו להניח ידו במקום הצרעת ועל ידי כן להפסיק את הצרעת שאחזה בו, אך לא עשה כן (יחקל יצחק' לר' יצחק איוק מספינקא פרשת ויצא ד"ה ויחר ליעקב).

ולעומת הצדיקים, יש את הרשעים הטמאים שכאשר הם ממשישים חפץ בידם גורמים לטומאה וקלקול. לכן כאשר לבן רדף אחרי יעקב בטענה כי גנבו לו את התרפים, אמר לו יעקב **"הֲכֵר לָךְ מֶה עָמְדִי וְכַח לָךְ"** (בראשית לא, לב) כלומר שציוה כי **יכיר בעיניו בלבד מה שייך לו אבל יזהר לא לגעת בידיו הטמאות ברכוש**. אולם לבן לא שמע בקולו שנאמר **"וַיִּמְשֹׁשׁ לָבֶן אֶת כָּל הָאֱהָל וְלֹא מָצָא"** (בראשית לא, לה), **ועל ידי שלבן מישש בידיו גם את הצאן, הוא גרם להם לקלקול כזה שלא יוכלו להיתקן על ידי יעקב אבינו עד אחרי שיתגלגלו בגלות מצרים** (יחקל יצחק' לר' יצחק איוק מספינקא פרשת ויצא ד"ה ויחר ליעקב). שכן היה לבן סבור, שכל הנשמות החבויים בתוך הצאן היו ברשותו ויעקב לקח אותן ממנו כפי שאמר **"וַיַּעַן לָבֶן וַיֹּאמֶר אֶל יַעֲקֹב הֲבָנוֹת בָּנִיתִי וְהַבָּנִים בְּנֵי וְהַצֹּאן צֹאנִי וְכָל אֲשֶׁר אֵתָּה רֹאֶה לִי הוּא"** (בראשית לא, מג) (ספר 'מתת-יה' על התורה לר' מתתיה ליברמאן פרשת שמות דף כב ע"ב ד"ה ועדין צריכים).

ועל כך חרה ליעקב מאוד ואמר ללבן **"מֶה פָּשַׁעִי מֶה חָטָאתִי כִּי דִלַקְתָּ אַחֲרַי: כִּי מִשְׁשֶׁתְּ אֶת כָּל כְּלִי מֶה מִצָּאתָ מִכָּל כְּלִי בֵּיתְךָ"** (בראשית לא, לו-לז), **"כִּי מִשְׁשֶׁתְּ אֶת כָּל כְּלִי" – כלומר "מדוע מיששת את כל כלי" בידך הטמאות וגרמת לקולל לנשמות ישראל, שיצטרכו לרדת למצרים?!"** ובה מתבאר הפסוק **"וַעֲנִיתָ וְאָמַרְתָּ לִּפְנֵי יְהוָה אֱלֹקֶיךָ אֲרָמִי אֲבִד אֲבִי וַיִּרְדַּ מִּצְרַיִם וַיִּגְרַשׁ שָׁם בְּמִתִּי מֵעַט וַיְהִי שָׁם לְגוֹי גָּדוֹל עָצוּם וְרָב"** (דברים כו, ה) שעל ידי מישוש הצאן רצה לבן לאבד את הנשמות שבצאן. ואכן הוא הזיק להם, ובשל כך היו צריכות נשמות ישראל להתגלגל במצרים (יחקל יצחק' מספינקא פרשת ויצא ד"ה ויחר ליעקב), ושם ישראל פרו ורבו וזכו הנשמות שבצאן להתגלגל במין האנושי (ילב אריה' לר' יהודה אריה לייב בן האשקי פרשת שמות אות ח ד"ה 'עבדך' בשם ספר 'גילוי רואי'). ובה נמצא כי הנשמות היו מתחילה בבחינת צאן, אך לבסוף נעשו במצרים לששים ריבוא ישראל (יקול יעקב' לר' צבי יעקב יולס מחבר 'מלא הרועים' פרשת מטות פרק לב, א ד"ה ומקנה רב).

יעקב אבינו שמר על הנשמות שבצאן עד שעלו בבני ישראל במצרים

כאשר עמד יעקב להיפגש עם עשו אחיו נאמר **"וַיִּשְׁבּוּ הַמַּלְאָכִים אֶל יַעֲקֹב לֵאמֹר בָּאנוּ אֵל אַחִיךָ אֶל עֵשָׂו וְגַם הִלָּךְ לְקִרְיָתָךְ וְאָרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ עִמּוֹ"** (בראשית לב, ז). לכן יעקב שלח לעשו הרשע מנחה מצאנו **"עֲזִים מְאֹתִים וְתִשְׁשִׁים עֶשְׂרִים רְחִלִּים מְאֹתִים וְאַיִלִּים עֶשְׂרִים: גְּמָלִים מִיִּנְקוֹת וּבְנֵיהֶם שְׁלֹשִׁים פְּרוֹת אֲרָבָעִים וּפְרִים עֶשְׂרֶה אֶתְלֹת עֶשְׂרִים וְעִיִּרִם עֶשְׂרֶה"** (בראשית לב, טו-טז). **יעקב אבינו לא רצה לקחת חלילה צאן שיש בו נשמות קדושות של ישראל, לכן הוא נתן לצאן לבוא לפניו בלי שהוא בחר אותם, כפי שנאמר "וַיֵּלֶךְ שָׁם בְּלִילָה הַהוּא וַיִּקַּח מִן הַבָּא בָּיָדוֹ מִנְחָה לְעֵשָׂו אַחֲיו"** (בראשית לב, יד) (נפ"י 'יחוט של חסד' על התורה לר' אליהו הכהן מחבר 'שבט מוסר' פרשת וישלח ד"ה ויקח מידו). ואכן כל הצאן שנשלחו אל עשו היו פסולים ובעלי מומים חיצוניים (ימדבר קדמות' להחיד"א מערכת י' אות כא ערך יעקב), מה שהעיד גם על פנימיותם שלא היתה בהם נשמה קדושה (להרחבה על משמעות המומים בבעלי החיים ובבני האדם ראה אחד ממאמריו לפרשת אמור – יסוד מומי האדם והבהמה).

יעקב אבינו רמז על נשמות ישראל שבצאן, בדברים שאמר לשליחים שנשלחו לעשו הרשע "וַיִּצְוֵה אֹתָם לֵאמֹר כֹּה תֹאמְרוּן לְאֲדֹנִי לַעֲשׂו כֹּה אָמַר עֲבָדְךָ יַעֲקֹב עִם לָבֶן גִּרְתִּי וְאַחֲרַי עָדָה: וַיְהִי לִי שׁוֹר וְחִמּוֹר צֹאן וְעֶבֶד וְשִׁפְחָה וְאֲשָׁלָחָה לְהַגִּיד לְאֲדֹנִי לְמַצָּא חֵן בְּעֵינֶיךָ" (בראשית לב, ח-י) (יגור הקודש' בראשית רבה עה, ז). ולפי זה מובן מדוע יעקב אבינו כל כך דאג לצאן, שבשעה שהוא נפרד מעשו אחיו, הציע עשו שהם ילכו יחד בשווה אך יעקב ענה שהדבר קשה לו, לפי **שיצטרך הצאן להתייגע במרוצת הדרך**. לכן הוא הציע לעשו שיתקדם לבד, ואילו הוא יעקב אבינו יתקדם לאיטו בשל **מלאכת הצאן המוטלת עליו כפי שנאמר "וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲדֹנִי יָדַע כִּי הִנְלָדִים רַבִּים וְהַצֹּאן וְהַבֶּקֶר עֹלוֹת עָלַי וְדַפְקִים יוֹם אֶחָד וּמֵתוּ כָּל הַצֹּאן: יַעֲבֹר נָא אֲדֹנִי לִפְנֵי עַבְדִּי וְאֲנִי אֶתְנַהֲלָה לְאִטִּי לְרַגְלִי הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר לִפְנֵי וְלִרְגְלִי הַנְּלָדִים עַד אֲשֶׁר אָבֵא אֶל אֲדֹנִי שְׁעִירָה"** (בראשית לב, יג-יד) (ראה 'אבן עזרא' בראשית לב, יד).

